

A ב"ד

Intro

Today we will Be"H learn מ"ט of דף מט.
Some of the topics we will learn about include:

דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה

או אין בהם משום מחוסרי אמנה

Whether reneging on a verbal commitment is a lack of trustworthiness or not?

This may depend on several factors, including:

אחד בפה ואחד בלב

If the transaction was originally made in good faith;

מתנה מרובה

או מתנה מועטת

If this concerns a large a small amount;

A

דברים

יש בהן משום מחוסרי אמנה
או אין בהם משום מחוסרי אמנה

אחד בפה ואחד בלב

מתנה מרובה
או מתנה מועטת

B

אונאה

If someone is overcharged or undercharged, there are three possible scenarios:

שתות

מקח קיים

אלא מחזיר אונאה

If someone overpays or underpays by a sixth, the transaction is binding, but the wronged party is entitled to compensation;

פחות מזה

מחילה היא

If the discrepancy is less than 1/6, we assume they forgave the difference;

יותר מזה

שניהם חוזרין

If the discrepancy is greater than 1/6, the transaction is not binding, and either party can renege on the agreement.

The Gemara brings a מחלוקת whether

שתות מקח שנינו

This refers to a discrepancy of 1/6 of the value of the item, such as

שוי שיתא בחמשה

שוי שיתא בשבעה

If an item worth six coins was sold for five or for seven coins, OR

שתות מעות נמי שנינו

If the difference is 1/6 of the payment, such as

שוי חמשה בשיתא

ושוי שבעה בשיתא

If an item worth five or seven coins was sold for six coins, this is ALSO considered אונאה.

B

אונאה

שתות מקח *OR* שתות מעות
שנינו נמי שנינו

1 So let's review...

רב כהנא יהבו ליה זוזי אכיתנא
 לסוף אייקר כיתנא
 רב accepted partial payment for some linen and the
 value of linen subsequently rose, and so he wanted to
 renege on the deal;

רב ruled
 במאי דנקיטת זוזי הב להו
 ואידך דברים נינהו
 ודברים אין בהן משום מחוסרי אמנה
 You must give them linen equal to the partial payment,
 because otherwise you will be subject to the punishment
 of שפרע. However, regarding the rest, you may renege,
 because it is only a verbal commitment, and it is not
 considered a lack of trustworthiness to renege due to
 changing circumstances such as a price increase.

However, רבי יוחנן maintains
 דברים יש בהם משום מחוסרי אמנה
 One may not renege, because it is considered a lack of
 trustworthiness.

1

רב כהנא יהבו ליה זוזי אכיתנא לסוף אייקר כיתנא

רב accepted partial payment for some linen
 and the value of linen subsequently rose
 He wanted to renege on the deal

רב ruled

במאי דנקיטת זוזי הב להו ואידך דברים נינהו ודברים אין בהן משום מחוסרי אמנה

Must give them linen
 equal to the payment

Because
 אין לפיריף

Regarding the rest,
 you may renege

Because it is only
 a verbal commitment,
 and not considered
 a lack of trustworthiness
 due to changing circumstances

רב יוחנן maintains

דברים יש בהם משום מחוסרי אמנה

One may not renege
 Because it is considered
 a lack of trustworthiness

- 2 The Gemara challenges Rav from the following ברייתא:
 The Pasuk says
 איפה צדק והין צדק יהיה לכם
 One should have honest weights.
 רבי יוסי ברבי יהודה אומר
 מה תלמוד לומר הין צדק
 והלא הין בכלל איפה היה
 If one must be accurate with the larger measurement of an
 איפה, certainly one must be accurate with the smaller
 measurement of a הין?
 Rather, the term הין alludes to another Halachah;
 שיהא הן שלך צדק
 ולאן שלך צדק
 One should keep their words when saying הן, yes, or לאו, no. Apparently, because
 דברים יש בהם משום מחוסרי אמנה

The Gemara answers that according to Rav this Pasuk is referring to
 שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב
 One may not intentionally speak dishonestly.
 However, if he was sincere at the time, he may later retract
 due to a compelling reason.

2 The Gemara challenges Rav...

ברייתא:

איפה צדק והין צדק יהיה לכם
 One should have honest weights

רבי יוסי ברבי יהודה אומר
מה תלמוד לומר הין צדק
והלא הין בכלל איפה היה?
שיהא הן שלך צדק ולאן שלך צדק
 One should keep their words
 when saying הן, yes, or לאו, no

Apparently, because
 דברים יש בהם משום מחוסרי אמנה?

According to Rav this Pasuk is referring to
שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב
 One may not intentionally speak dishonestly
 However, if he was sincere at the time,
 he may later retract due to a compelling reason

- 3 The Gemara brings another Tanna that seems to hold דברים אין בהם משום מחסורי אמנה
A states:
מעשה ברבי יוחנן בן מתיא
שאמר לבנו צא ושכור לנו פועלים
הלך ופסק להם מזונות
his son hired workers on his behalf and agreed to feed them.
וכשבא אצל אביו אמר לו
בני אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו
לא יצאת ידי חובתך עמהם
שהם בני אברהם יצחק ויעקב
All Yidden are descendants of the אבות and considered בני
royalty, and the arrangement entitles them to
anything they wish to eat. Therefore,
עד שלא יתחילו במלאכה
צא ואמור להם
על מנת שאין לכם עלי
אלא פת וקטנית בלבד
Before they begin to work, tell them that I only commit to
feeding them a simple meal of bread and beans.
Apparently, he was permitted to renege on the original
agreement, because
דברים אין בהם משום מחסורי אמנה

- 3 Another Tanna seems to hold
דברים אין בהם משום מחסורי אמנה:
בריייתא:
אצל ברבי יוחנן בן מתיא
שאמר לבנו צא ושכור לנו פועלים
הלך ופסק להם מזונות
his son hired workers
on his behalf and agreed to feed them
וכבא אצל אביו אמר לו
בני אפילו אתה עושה להם
כסעודת שלמה בשעתו
לא יצאת ידי חובתך עמהם
שהם בני אברהם יצחק ויעקב
Therefore,
עד שלא יתחילו במלאכה
צא ואמור להם
על מנת שאין לכם עלי
אלא פת וקטנית בלבד
Apparently, he was permitted
to renege on the original agreement,
because
דברים אין בהם משום מחסורי אמנה

- 4 The Gemara answers that in that case פועלים גופייהו לא סמכא דעתייהו
מידע ידעי דעל אבוה סמך
The workers knew that their agreement depended on the
father's consent.
However,
התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתייהו
אמרו מימר אמר קמיה דאבוה וניחא ליה
If they had already begun to work, he could not have
reneged, because they would assume that the father had
consented to their agreement.
=====

- 4 The Gemara answers that in that case
פועלים גופייהו לא סמכא דעתייהו
מידע ידעי דעל אבוה סמך
The workers knew that their agreement
depended on the father's consent
However,
התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתייהו
אמרו מימר אמר קמיה דאבוה וניחא ליה
If they had already begun to work,
he could not have renege,
because they would assume that
the father had consented to their agreement

5 The Gemara proceeds to clarify that although רבי יוחנן earlier stated
 דברים יש בהם משום מחסורי אמנה
 Nevertheless, רבי יוחנן also said
 האומר לחבירו מתנה אני נותן לך
 מותר לחזור בו
 One may renege on a commitment to give a gift, because
 מודה רבי יוחנן במתנה מועטת
 דסמכא דעתייהו
 במתנה מרובה
 לא סמכא דעתיה
 People assume that one will keep a commitment regard-
 ing a small gift, but not regarding a larger gift.

Similarly, רבי יוחנן said
 ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי
 בן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר
 If a ישראל promises to give his מעשר to a certain Levi, that
 Levi may use the מעשר to separate מעשר for other
 produce, because, as Rashi explains,
 הא מתנה מועטת היא
 שאין לישראל במעשר זה
 אלא טובת הנאה
 This is considered a minor gift, because the ישראל only has
 the rights to distribute the מעשר to whomever he chooses,
 and the Levi may rely on it, because the Yisroel may not
 renege.

=====

5

The Gemara proceeds to clarify...

Although רבי יוחנן
 earlier stated
 דברים
 יש בהם משום
 מחסורי אמנה

Nevertheless,
 רבי יוחנן also said
 האומר לחבירו
 מתנה אני נותן לך
 מותר לחזור בו

Because מודה רבי יוחנן
 במתנה מועטת
 דסמכא דעתייהו
 במתנה מרובה
 לא סמכא דעתיה

Similarly, רבי יוחנן said

ישראל שאמר לבן לוי
 כור מעשר יש לך בידי
 בן לוי רשאי לעשותו
 תרומת מעשר על מקום אחר

If a ישראל promises to give his מעשר to a certain Levi,
 that Levi may use the מעשר to separate
 for other מעשר produce
 Because, as Rashi explains,
 הא מתנה מועטת היא
 שאין לישראל במעשר זה
 אלא טובת הנאה

6 The Gemara continues to explain the Mishnah and cites the opinion of רבי שמעון:
כל שהכסף בידו
ידו על העליונה
Whoever has the payment in his possession has the upper hand. Therefore, after payment, only the seller can retract, since he has the money and the merchandise, but the buyer cannot retract.

The Gemara explains

אימתי בזמן שהכסף והפירות ביד מוכר

This is only if the seller has both the payment and the merchandise in his possession. However,

כסף ביד מוכר ופירות ביד לוקח

כגון שהיתה עלייה של לוקח מושכרת ביד מוכר

If the merchandise is in the buyer's possession, for example, if the seller stored the merchandise in an attic he rented in the buyer's home,

אינו יכול לחזור בו

He cannot retract, because the reason payment is not effective is due to our concern

נשרפו חטיך בעלייה

The seller will not save the merchandise from a fire.

However, since

ברשותיה דלוקח נינהו

אי נפלה דליקה באונס

איהו טרח ומייתה לה

Since the merchandise is in the buyer's home, he will save it.

=====

6 The Gemara continues to explain the Mishnah and cites the opinion of רבי אלעזר:

כל שהכסף בידו ידו על העליונה

Whoever has the payment in his possession has the upper hand

Therefore,

after payment, only the seller can retract, since he has the money and the merchandise, but the buyer cannot retract

The Gemara explains

אימתי בזמן שהכסף והפירות ביד מוכר

This is only if the seller has both the payment and the merchandise in his possession

However,

כסף ביד מוכר ופירות ביד לוקח

כאן לפיתר עלייה של לוקח מושכרת ביד מוכר

If the merchandise is in the buyer's possession

אינו יכול לחזור בו

Because the reason payment is not effective is due to our concern

נשרפו חטיך בעלייה

The seller will not save the merchandise from a fire

However, since

ברשותיה דלוקח נינהו

אי נפלה דליקה באונס

איהו טרח ומייתה לה

Since the merchandise is in the buyer's home, he will save it

7 The Mishnah now begins to discuss the topic of אונאה, unfair pricing.
Zugt di Mishnah
האונאה
ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע
שתות למקח
The rate of אונאה is four מעות for a transaction of one סלע, which is 24 מעות;
A rate of 1/6;
A סלע has four dinar, and each dinar has six מעות, for a total of 24 מעות.

Rashi explains;

דין אונאה

להיות המקח קיים

אלא מחזיר אונאה

If someone overpays or underpays by a sixth, the transaction is binding, but the shortchanged party is entitled to get back the difference. However,

פחות מזה

מחילה היא

If the discrepancy is less than 1/6, we assume they forgave the difference.

יותר מזה

שניהם חוזרין

If the discrepancy is greater than 1/6, the transaction is not binding, and either party can renege on the agreement.

The Gemara cites a רב ושמאל of how to calculate the sixth:

רב אמר

שתות מקח שנינו

This refers to 1/6 of the value of the item, such as

שוי שיתא בחמשה

שוי שיתא בשבעה

If an item worth six coins was sold for five coins, the seller was shortchanged by 1 coin, and if it was sold for seven coins, the buyer was shortchanged by 1 coin, which is 1/6 of the value, and they are compensated. However,

שוי חמשה בשיתא

ביטול מקח הויא

If an item worth five coins was sold for six, the transaction is not binding, because the buyer was shortchanged by more than 1/6, actually 1/5 of the value of the item. And

שוי שבעה בשיתא

מחילה הויא

If an item worth seven was sold for six, we assume that the seller forgave the difference, since it is less than 1/6, actually 1/7 of the value of the item.

Unfair pricing - אונאה

ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שתות למקח

The rate of אונאה is

4 מעות for a transaction of **1 סלע** (24 מעות)

A rate of 1/6

The Gemara cites רב ושמאל of how to calculate the sixth:

רב אמר:

שתות מקח שנינו

This refers to 1/6 of the value of the item

שוי שיתא בשבעה		שוי שיתא בחמשה	
Item worth 6 COINS	sold for 7	Item worth 6 COINS	sold for 5
Buyer	was shortchanged by 1 coin	Seller	was shortchanged by 1 coin

However

שוי שבעה בשיתא מחילה הויא		שוי חמשה בשיתא ביטול מקח הויא	
Item worth 7 COINS	sold for 6	Item worth 5 COINS	sold for 6
Since it is less than 1/6, actually 1/7 of the value of the item		Because the buyer was shortchanged by more than 1/6, actually 1/5 of the value of the item	

- 8 However,
שמואל אמר
שתות מעות נמי שנינו
holds that a difference of $1/6$ of the payment is
ALSO considered אונאה, and the transaction is binding
and the shortchanged party is compensated. Therefore,
שוי חמשה בשיתא
ושוי שבעה בשיתא
אונאה הוי
If an item worth five or seven coins was sold for six coins,
this is also considered אונאה, because it is a difference of
 $1/6$ of the payment.

- 8
- למאן אמי:*
שתות מעות נמי שנינו
A difference of $1/6$ of the payment
is ALSO considered אונאה,
and the transaction is binding
and the shortchanged party is compensated

ושוי שבעה בשיתא

Item worth
7 COINS

sold for 6

שוי חמשה בשיתא

Item worth
5 COINS

sold for 6

אונאה הוי
Because it is a difference
of $1/6$ of the payment

- 9 The Gemara cites our Mishnah which seems to support
שמואל:
האונאה
ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע
The Gemara assume this to mean
דזבין שוי עשרים בעשרין וארבעה
He bought an item worth only 20 for 24, which is
שתות מעות
The difference of 4 is $1/6$ of the payment of 24, and is also
considered אונאה?

The Gemara answers

דזבין שוי עשרים וארבעה

בעשרין ותמניא

He bought an item worth only 24 for 28, which is

שתות מקח

The difference of 4 is $1/6$ of the value of 24.

- 9
- The Gemara cites our Mishnah
which seems to support למאן:*
האונאה
ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע

The Gemara assume this to mean
דזבין שוי עשרים בעשרין וארבעה

Item worth
20 COINS

sold for 24

למה אמי?
the difference of 4 is $1/6$ of the payment of 24,
and is also considered אונאה?

The Gemara answers
דזבין שוי עשרים וארבעה
בעשרין ותמניא

Item worth
24 COINS

sold for 28

למה אמי?
the difference of 4 is $1/6$ of the value of 24

- 10 The Gemara also brings a ברייתא in support of שמואל:
מי שהוטל עליו
ידו על העליונה
The shortchanged party has the option to renege on the deal:
כיצד
'מכר לו שוה ה' בו
מי נתאנה
לוקח
If an item worth five was sold for six, the buyer was shortchanged. Therefore,
יד לוקח על העליונה
רצה אומר תן לי מעותי
או תן לי מה שאוניתי
The buyer can choose to cancel the sale, or to take back one coin. This is an example of
שתות מעות
1/6 of the price;
Similarly,
מכר לו שוה שש בחמש
מי נתאנה
מוכר
If an item worth six was sold for five, the seller was shortchanged. Therefore,
יד מוכר על העליונה
רצה אומר לו תן לי מקחי
או תן לי מה שאוניתי
The seller can choose to cancel the sale, or demand another coin. This is an example of
שתות מקח
1/6 of the value

This ברייתא clearly agrees with שמואל, that
שתות מקח
ושתות מעות
אונאה הוי
A difference of 1/6 of EITHER the value of the item, or of the payment, is considered אונאה.

10 The Gemara also brings a ברייתא in support of שמואל:
מי שהוטל עליו ידו על העליונה
The shortchanged party
has the option to renege on the deal:
כיצד:

מכר לו שוה שש בה'
מי נתאנה מוכר

Item worth 6 COINS sold for 5

יד מוכר על העליונה
רצה אומר לו תן לי מקחי
או תן לי מה שאוניתי

This is an example of
למח מחס
1/6 of the value

מכר לו שוה ה' בו'
מי נתאנה לוקח

Item worth 5 COINS sold for 6

יד לוקח על העליונה
רצה אומר תן לי מעותי
או תן לי מה שאוניתי

This is an example of
למח מחס
1/6 of the price

This ברייתא clearly agrees with שמואל, that
שתות מקח ושתות מעות
אונאה הוי